

VERKLARING

Studentenommer: 670-830-7

Ek verklaar hiermee dat **Die effek van musiek op die aggressiewe laerskoolkind vanuit 'n Gestaltspelterapeutiese raamwerk**, my eie werk is en dat ek alle bronne wat ek gebruik of aangehaal het deur middel van volledige verwysings aangedui en erken het.

.....
.....

(MEV A M BESTBIER)

DATUM

BEDANKINGS

My innige dank en waardering gaan aan die volgende persone:

- My studieleier, Dr. S.M. van Staden, wie se bekwame leiding en aanmoediging vir my besonder baie beteken het.
- My Hemelse Vader vir fisiese en emosionele gesondheid wat my in staat stel om hierdie proses deur te voer.
- Billy van Eeden, vir die deeglike taalversorging.
- Die betrokke kinders wie in die navorsingsproses betrek is.
- My man, Willem en kinders, Anicka en WJ, vir hul ondersteuning en geloof en vertroue in my.

OPSOMMING

DIE EFFEK VAN MUSIEK OP DIE AGGRESSIEWE LAERSKOOLKIND VANUIT 'N GESTALTSPELTERAPEUTIESE RAAMWERK

Die Gestaltspelterapeutiese benadering is as konteksuele raamwerk in hierdie navorsing gebruik waarbinne musiek as hulpmiddel vir die aggressiewe gevoelens van die laerskoolkind aangewend is.

Emosionele en gedragsprobleme by kinders, wat aggressie en woede insluit, in laer- en hoërskole en selfs in kleuterskole, neem skrikwekkende afmetings aan. Vanuit die holistiese benadering van die Gestaltteorie het dit 'n invloed op die ontwikkelingsareas, naamlik die emosionele, fisiese, kognitiewe en sosiale, van die kind in die middelkinderjare lewensfase. Sover vasgestel kon word is daar 'n gebrek aan navorsingsbevindinge oor die effek van musiek tydens hulpverlening aan die aggressiewe laerskoolkind binne 'n Gestaltspelterapeutiese raamwerk.

Die eksperimentele enkelstelselontwerp is as navorsingsmetode benut as deel van die kwantitatiewe ondersoek. Die gevolgtrekking waartoe in hierdie studie gekom kon word is dat musiek binne die konteks van die Gestaltbenadering suksesvol benut is in die hantering van woede en aggressiewe gevoelens by die groep kinder-respondente.

SLEUTELTERME

'n Prototipe riglyn: 'n Riglyn ten opsigte van hulpverlening wat beskou word as 'n gestruktureerde, konsepsuele verwysingsraamwerk gebaseer op teoretiese uitgangspunte wat afgestem is op die doel en funksie van 'n bepaalde optrede.

Gestalt: beteken dat die strukturele entiteit beide verskillend is van en baie meer is as die som van sy dele.

Gestaltspelterapie: 'n psigoterapeutiese tegniek waarin die beginsels en tegnieke van Gestaltterapie met die kind tydens spelterapie gebruik word.

Musiek: beteken die kuns om aangename verbindings van klanke te maak waardeur in skone vorm aan gevoelens uiting gegee word.

Aggressie: is enige doelgerigte gedragsvorm wat 'n ander lewende organisme wil beseer of benadeel en die lewende organisme sou dit eerder wou vermy.

Reaktiewe en pro-aktiewe aggressie: 'n Pro-aktiewe aggressiewe kind is 'n boelie in die skool, terwyl 'n reaktiewe aggressiewe kind, die kind is met die kort humeur wat woede en aggressie openbaar by die geringste provokasie.

Instrumentele en vyandige aggressie: Instrumentele is aggressie wat aangewend kan word as 'n middel tot 'n doel, as 'n instrument om iets te bekom. Vyandige aggressie bedoel om iemand opsetlik leed aan te doen, soos om die persoon te slaan, skop of beledig.

Verhoudings aggressie: dui op pogings om 'n maat uit te sluit deur nie-aanvaardend in die groep op te tree, 'n aksie téén 'n persoon te beplan, 'n storie te versprei wat die persoon se vriendskap beskadig of sy status binne die portuurgroep benadeel.

Woede: is 'n sekondêre emosie omdat dit gewoonlik 'n reaksie op 'n ander emosie is soos byvoorbeeld vrees of 'n kombinasie van emosies.

Middelkinderjare lewensfase: verwys na die tydperk tussen die sesde en twaalfde lewensjare.

SUMMARY

THE EFFECT OF MUSIC ON THE AGGRESSIVE PRIMARY LERNER FROM A GESTALT PLAY THERAPEUTIC FRAME

The Gestalt Play Therapeutic approach is used as contextual frame in this research where-in music is applied as an aid for the aggressive emotions of the primary learner.

Emotional and behavioral problems in children in primary and secondary schools and even in pre-primary schools, are assuming alarming proportions. From the holistic approach of the Gestalt theory, it has an influence on the development of areas such as the emotional, physical, cognitive and social in the phase of middle childhood. There is a lack of research findings on the effect of music during support to the aggressive primary learner within a Gestalt Play Therapeutic frame.

The experimental single system design was used as research method as part of the quantitative investigation. The conclusion is that music was used successfully in the handling of rage and aggressive emotions in the group of child respondents within the context of the Gestalt approach.

KEY TERMS

Prototype guide-line: a guide-line as an aid to a structural, conceptual frame based on theoretical approaches.

Gestalt: an entity or whole of which the total is more than its component parts.

Gestalt play therapy: a psychotherapeutic technique that uses the principles and techniques of gestalt therapy during play therapy with the child.

Music: an art of making pleasing combinations of sounds in rhythm, harmony and counterpoint, and to express a variety of emotions.

Aggression: behavior performed with the intention of harming a living being who is motivated to avoid this treatment

Reactive aggression and proactive aggression: Reactive aggression children with hot tempers who seemed to get riled into anger and aggression at the slightest provocation. Proactive aggression children who tend to be the bullies in school.

Instrumental and hostile aggression: Instrumental aggression is aggressive acts for which the perpetrator's major goal is to gain access to objects, space, or privileges. Hostile aggression is aggressive acts for which the perpetrator's major goal is to harm or injure a victim.

Relational aggression: acts such as snubbing, exclusion, withdrawing acceptance, or spreading rumors that are aimed at damaging an adversary's self-esteem, friendships, or social status.

Anger: is a secondary emotion because it is a response to another emotion or combination of emotions.

Middle childhood: the child six to twelve years of age

HOOFSTUK 1
ALGEMENE INLEIDING EN UITEENSETTING VAN DIE STUDIE

	Bladsy
1.1 Inleiding	1
1.2 Motivering vir die navorsingstema	4
1.3 Probleemformulering	7
1.4 Doelstelling en doelwitte van die studie	7
1.4.1 Doelstelling	8
1.4.2 Doelwitte	8
1.5 Navorsingsvraag en hipotese	9
1.6 Navorsingmetodologie	9
1.6.1 Soort navorsing	9
1.6.2 Navorsingsbenadering	10
1.7 Navorsingsprosedure en werkswyse	11
1.7.1 Insameling van inligting	11
1.7.1.1 Die bestudering van literatuur	11
1.7.1.2 Eksperimente om waar te neem wat die effek van musiek op aggressie is	11
1.7.2 Ontledingstrategie	12
1.8 Uitvoerbaarheid van die studie	12
1.8.1 Literatuurstudie	12
1.8.2 Voorundersoek	13
1.8.3 Omskrywing van universum, populasie, afbakening van die steekproef en die wyse van steekproefneming	14
1.9 Etiese aspekte	15
1.10 Definiëring van konsepte	15
1.10.1 Aggressie	16
1.10.2 Musiek	18
1.10.3 Die middelkinderjare	19
1.10.3.1 Emosionele ontwikkeling	19
1.10.3.2 Kognitiewe ontwikkeling	20
1.10.3.3 Fisiiese ontwikkeling	21
1.10.3.4 Sosiale ontwikkeling	21
1.10.4 Die Gestaltbenadering	22
1.11 Uiteensetting van die navorsingsverslag	24

HOOFSTUK 2

AGGRESSIE AS VERSKYNSEL VANUIT 'N GESTALTPERSPEKTIEF

	Bladsy
2.1 Inleiding	25
2.2 Aggressie as verskynsel	26
2.3 Uitgangspunte ten opsigte van die oorsake van aggressie	29
2.3.1 Basiese uitgangspunte	30
2.3.1.1. Biologiese faktore	30
2.3.1.2. Kognitiewe faktore	30
2.3.1.3. Sosiale faktore	31
2.3.1.4. Frustrasie-aggressie-hipotese	34
2.3.1.5. Selfpersepsie	34
2.3.2 Die Gestaltuitgangspunte	35
2.3.2.1 Organismiese omgewingsveld	35
2.3.2.2 Omgewing- versus selfondersteuning	37
2.3.2.3 Kontak	38
2.3.2.4 Bewustheid	41
2.4 Die invloed van aggressie op die kind in die middelkinderjare lewensfase	45
2.4.1 Die emosionele groeioproses	48
2.4.2 Die kognitiewe groeioproses	50
2.4.3 Die fisiese groeioproses	51
2.4.4 Die sosiale groeioproses	52
2.5 Samevatting	53

HOOFSTUK 3

MUSIEK AS UNIVERSELE KOMMUNIKASIEMEDIUM

	Bladsy
3.1 Inleiding	55
3.2 Die agtergrond van musiek	56
3.3 Musiek vanuit 'n Gestaltperspektief	60
3.3.1 Die fisiologiese effek van musiek	62
3.3.2 Die kognitiewe effek van musiek	69
3.3.3 Die emosionele effek van musiek	73
3.3.4 Die spirituele effek van musiek	77
3.4 Samevatting	79

HOOFSTUK 4
NAVORSINGSMETODOLOGIE: 'N EMPIRIESE PERSPEKTIEF EN INTEGRASIE VAN
DIE NAVORSINGSBEVINDINGE

	Bladsy
4.1 Inleiding	81
4.2 Kwantitatiewe navorsingsproses vir die empiriese studie	82
4.2.1. Aanvanklike beplanning vir die navorsing en probleemformulering	84
4.2.2 Formele beplanning	87
4.2.3 Implementering van die empiriese studie	93
4.2.4 Prosessering van data, interpretering en integrering van bevindinge	100
4.2.5 'n Prototipe Saamgestelde Riglyn vir Emosionele Vaardighede	103
4.3 Samevatting	108
HOOFSTUK 5 GEVOLTREKKINGS EN AANBEVELINGS	
5.1 Inleiding	109
5.2 Navorsingsvraag en -probleem asook die doelstelling en doelwitte van die navorsing	109
5.3 Gevolgtrekkings	111
5.3.1 Gevolgtrekkings met betrekking tot die literatuurstudie	111
5.3.1.1 Aggressie en woede	111
5.3.1.2 Musiek	112
5.3.1.3 Gestaltbenadering	114
5.3.1.4 Die kind in die middelkinderjare	116
5.3.2 Gevolgtrekkings met betrekking tot die eksperimente	116
5.3.3 Gevolgtrekkings met betrekking tot die prototipe saamgestelde riglyn	117
5.4 Aanbevelings	117
5.5 Temas vir verdere navorsing	118
5.6 Moontlike leemtes van die studie	118
5.7 Algehele konklusie	119
LITERATUROORSIG	120

LYS VAN TABELLE

Hoofstuk 4

Tabel 1: Aangepaste skematiese voorstelling van die kwantitatiewe navorsingsproses	83
Tabel 2: Die verloop van sessie een	94
Tabel 3: Die verloop van sessie twee	96
Tabel 4: Die verloop van sessie drie	97
Tabel 5: Die verloop van sessie vier	98
Tabel 6: Die verloop van sessie vyf	99
Tabel 7: 'n Kompakte weergawe van die proses vir die effek van musiek op aggressie	101
Tabel 8: 'n Prototipe Saamgestelde Gestaltriglyn vir Emosionele Vaardighede	104
Tabel 9: Gedragsreaksies van kinder-respondente tydens aggressie	107

FIGURE

Hoofstuk 2

Figuur 1: Die uitwerking van aggressie op die ontwikkeling van die laerskoolkind	48
--	----

Hoofstuk 3

Figuur 2: Die uitwerking van musiek op die ontwikkelingsvlakke van die kind in die middelkinderjare	62
---	----

Hoofstuk 4

Figuur 3: Skematiese voorstelling van die toegepaste A-B-A-B subontwerp	89
Figuur 4: Geslagsverspreiding van die groep kinder-respondente	93
Figuur 5: Insameling van inligting by wyse van die aangepaste eksperimentele enkelstelselontwerp (A-B-A-B) tydens sessie 2	95
Figuur 6: Insameling van inligting by wyse van die aangepaste eksperimentele enkelstelselontwerp (A-B-A-B) tydens sessie 3	97
Figuur 7: Insameling van inligting by wyse van die aangepaste eksperimentele enkelstelselontwerp (A-B-A-B) tydens sessie 4	98

LYS VAN BYLAES

Bylaag A: Ooreenkoms tussen navorser en Beheerliggaam	i
Bylaag B: Ooreenkoms tussen navorser en ouers.	ii
Bylaag C: Gevoelsgesiggies.	iii
Bylaag D: Verhaal van die vliegtuig wat neergestort het.	iv
Bylaag E: Verskille soos aangedui deur die seuns	v
Bylaag F: Verskille soos aangedui deur die meisies	vi
Bylaag G: Conrad se storie	vii
Bylaag H: Mens-tekening	viii